

การศึกษาการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ในโรงเรียนประถมศึกษา A Study of self-Contained Classroom Management in Elementary Schools

วรลักษณ์ สุธานตร¹ และ ยศวีร์ สายฟ้า^{2*}

Woraluk Sutanate¹ and Yotsawee Saifah^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 240 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 3 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (สนศ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย 1) ด้านงานสอน ครูสังกัดสพฐ. มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 4.13$) รองลงมา คือ ครูสังกัดสนศ. ($M = 3.76$) และครูสังกัดสช. ($M = 3.34$) ตามลำดับ 2) ด้านงานประจำชั้น ครูสังกัดสนศ. มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 4.27$) รองลงมาคือ ครูสังกัดสพฐ. ($M = 3.52$) และครูสังกัดสช. ($M = 3.07$) ตามลำดับ 3.) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ครูสังกัดสช.มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 3.86$) รองลงมาคือ ครูสังกัดสพฐ. ($M = 3.66$) และครูสังกัดสนศ. ($M = 3.51$) ตามลำดับ และ 4) ด้านการติดตามผู้เรียน ครูสังกัดสช. มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 3.94$) รองลงมาคือ ครูสังกัดสพฐ. ($M = 3.84$) และครูสังกัดสนศ. ($M = 3.37$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว, ประถมศึกษา

¹ นิสิตมหบัณฑิตสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Elementary Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: wrf_fai2@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Elementary Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: yotsawee.s@gmail.com

* Corresponding author

Abstract

The purpose of this research was to study self-contained classroom management in elementary schools in Bangkok. The samples in this study were 240 elementary teachers, belonging to Office of The Basic Education Commission (OBEC), Department of Education Bangkok Metropolitan Administration (BMA), and Office of The Private Education Commission (OPEC). The instrument used was the questionnaire. The data was analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings were as follows: 1.) In the teaching field, teachers who belong to OBEC had the highest performance ($M = 4.13$), BMA ($M = 3.76$), and OPEC ($M = 3.34$) respectively. 2.) In the class administration, teachers who belong to BMA had the highest performance ($M = 4.27$), OBEC ($M = 3.52$), and OPEC ($M = 3.07$) respectively. 3.) In the classroom management, teachers who belong to OPEC had the highest performance ($M = 3.94$), OBEC ($M = 3.66$), and BMA ($M = 3.51$) respectively. 4.) In the Student aid administration system, teachers who belong to OPEC had the highest performance ($M = 3.94$), OBEC ($M = 3.84$), and BMA ($M = 3.37$) respectively.

Keywords: self-contained classroom management, elementary

บทนำ

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญกับมนุษย์เป็นอย่างมาก การศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาภาคบังคับ กล่าวคือ ผู้เรียนที่อายุ 6 ปีขึ้นไปจะต้องเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาพื้นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐาน สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาต่อขั้นสูงหรือนำไปประกอบอาชีพได้ รวมถึงการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ระบุว่า การศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ทุกรูปแบบในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านให้งอกงาม เมื่อครูสร้างรากฐานการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนจะมีประสบการณ์ มีพื้นฐานในการนำความรู้ไปต่อยอดทางการศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้น รวมถึงมีทักษะ เป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตพร้อมการเปลี่ยนแปลงในสังคม

นักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายหลักการประถมศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า หลักการจัดการระดับประถมศึกษาประกอบด้วย การศึกษาเพื่อปวงชนโดยปวงชน (education for all and all for education) การพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม (whole-child development) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference) และ การเล่นเพื่อการเรียนรู้ (play to learn) (ยศวีร์ สายฟ้า, 2555)

แต่ช่วงที่เป็นเวลาทองในการเรียนรู้ที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากคือ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 เพราะเป็นช่วงที่ผู้เรียนมีการเจริญเติบโตของพัฒนาการและการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง (Copple & Bredekamp, 2009) ซึ่ง Pestalozzi ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมว่าพัฒนาการของผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันไม่สามารถแยกจากกันได้ ครูประถมศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยสอนเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับลำดับขั้นพัฒนาการของ Piaget และ Erikson ที่สรุปไว้ว่า ผู้เรียนในวัยประถมศึกษานั้นจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมและการลงมือปฏิบัติ อันจะเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ การส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ จะเพิ่มความขยันหมั่นเพียร และมีกำลังใจ ในทางตรงข้าม ถ้าผู้เรียนประสบแต่ความล้มเหลวจะทำให้เกิดปมด้อย (อุมา สุคนธมาน, 2528) ด้วยเหตุนี้ครูประถมศึกษาจึงมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับพัฒนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ต้องรับช่วงต่อผู้เรียนในระดับปฐมวัยซึ่งอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ผู้เรียนระดับปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว ผู้เรียนต้องการการดูแลจากครูประจำชั้นอย่างใกล้ชิดเพื่อที่ครูประจำชั้นจะได้ทราบพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง

การพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อผู้วิจัยศึกษาเพิ่มเติม พบว่า การจัดการชั้นเรียนที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมคือการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว (self – contained classroom) เน้นการที่ครูประจำชั้นทำหน้าที่สอนวิชาหลักเพียงคนเดียว โดยครูประจำชั้นสามารถนำเนื้อหาในวิชาที่สอดคล้องมาสอนให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้นโดยการบูรณาการวิชาต่าง ๆ ครูประจำชั้นสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามเนื้อหาของกิจกรรม ครูจะเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนว่า คนใดมีจุดเด่น จุดด้อย และมีแนวทางพัฒนาแก้ไขผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (Lobdell & Ness, 1963) อีกทั้งผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับครูประจำชั้นได้เร็วขึ้น ครูประจำชั้นใช้เวลาเต็มที่กับผู้เรียนในแต่ละวันเพื่อเรียนรู้ผู้เรียน ทำความเข้าใจผู้เรียนรายบุคคล ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนทุกด้าน ทั้งการเจริญเติบโต ทางสติปัญญา อารมณ์ และร่างกาย (Koopman & Snyder, 1958) การจัดการชั้นเรียนแบบนี้ จะดำเนินการด้วยครูประจำชั้นเพียงคนเดียวในการจัดระเบียบ และประสานงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา เพื่อพัฒนาพื้นฐานทางวิชาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กเพื่อวางรากฐานการเรียนรู้และทักษะ ที่ตอบสนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กล่าวคือ การจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียวมีความเหมาะสมกับผู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพราะด้วยช่วงวัยของผู้เรียนยังต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูประจำชั้นที่สามารถติดตามพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้ เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายในวิชาต่าง ๆ ลายมือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การแนะแนวทางแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมที่ส่งผลต่อเพื่อนในชั้นเรียน สุขอนามัย การรับประทานอาหารกลางวัน การดื่มนม การที่ครูประจำชั้นอยู่กับผู้เรียนตลอดเวลาทำให้

ครูประจำชั้นรู้ถึงสภาพและปัญหาในห้องเรียนได้ สามารถแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้เร็วอันเป็นผลดีต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมและมีพัฒนาการตามช่วงวัย

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของผู้วิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียวที่นำมาใช้ในห้องเรียนปกติของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นพบน้อยมาก แต่กลับพบว่า ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการจัดการศึกษาพิเศษเพราะทำให้ครูประจำชั้นสามารถดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและเต็มที่ สำหรับประเทศไทยพบว่าการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้นไม่มีการสอนและจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากการรับสมัครครูผู้ช่วย/ครู รวมถึงได้สัมภาษณ์ครู ของสังกัดการศึกษาทั้ง 3 สังกัดในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าการรับสมัครครูผู้ช่วยของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เปิดรับครูตามรายวิชาเอก (วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา) มากกว่าเอกประถมศึกษา ในส่วนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร นั้นจะไม่เปิดรับเอกประถมศึกษา จะเปิดรับครูตามรายวิชาเอก เช่นเดียวกันกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จะคัดเลือกโดยการทดลองสอนในวิชานั้นๆ ทดสอบภาษา และการสัมภาษณ์ ด้วยเหตุนี้ทำให้โรงเรียนในแต่ละแห่งมีรูปแบบการสอนที่หลากหลายเช่น บางโรงเรียนให้ครูประจำชั้นสอนวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ หรือเน้นการสอนประจำวิชา หรือในบางโรงเรียนมีครูสอนไม่ตรงวิชาเอกของตน เพราะนโยบายของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นสอนแยกรายวิชาเพราะสะดวกในการบริหารจัดการ เช่น การสังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการสอน การทำคะแนน เป็นต้น ซึ่งการจัดการดังกล่าวส่งผลให้การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ถูกแบ่งเป็นรายวิชาอย่างชัดเจนโดยมีครูผู้สอนหลายคน ส่งผลให้ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก ตารางเรียนถูกจัดอย่างไม่ยืดหยุ่น ไม่สอดคล้องหลักการพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งแท้จริงนั้นผู้เรียนยังต้องการการดูแลจากครูประจำชั้นอย่างใกล้ชิด ต้องการการสังเกตเพื่อได้รับการช่วยเหลือจากครู ในขณะที่การสอนแบบแยกเป็นวิชาครูจะทำหน้าที่เพียงการสอนและดูแลในคาบเรียนเท่านั้น เมื่อหมดคาบเรียนครูต้องจบการสอนเพื่อไปสอนชั้นเรียนอื่นต่อไป ส่งผลให้ไม่สามารถติดตาม ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาหรือไม่เข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ

การศึกษางานวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในการเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับประถมศึกษาที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ของกุลชา ลิ้ไพโรจน์กุล (2555) พบว่า หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและประถมศึกษาที่ 1 ไม่มีความต่อเนื่อง เกิดปัญหาการปรับตัวของเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคล และผู้เรียนมีปัญหาเรื่องการอ่าน-เขียน ทำให้ทราบว่าการจัดการเรียนรู้อยังไม่ตรงเป้าหมาย ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย สภาพการเรียนการสอนถูกแบ่งเป็นวิชา ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวได้ อีกทั้งครูไม่สามารถดูแลผู้เรียนได้ตลอดเวลาเพราะต้องเปลี่ยนไปสอนห้องเรียนอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนขาดการดูแลและติดตามอย่างต่อเนื่องเกิดเป็นปัญหาเรื่องการเรียนช้าและปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบในงานวิจัยดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าใน

การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความจำเป็นในการใช้ครูประถมศึกษาในการจัดการชั้นเรียน แบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียวที่สามารถดูแลผู้เรียนได้ตลอดทั้งวัน เพื่อให้ครูมีเวลาสำหรับติดตาม พัฒนาและ แก้ไขผู้เรียนทั้งเรื่องการเรียนและพฤติกรรมในห้องเรียน จากปัญหาข้างต้นนี้ ในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดศึกษา และข้อมูลมีจำกัด จึงเป็นความสำคัญประการหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพของการจัดการชั้นเรียนแบบครู ประจำชั้นเพียงคนเดียว เพื่อทราบว่าการดำเนินการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ในโรงเรียนประถมศึกษานั้นเป็นอย่างไร

การจัดการชั้นเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ปัจจัยหลักคือครู ซึ่งหน้าที่ ของครูในระดับชั้นนั้นนอกจากการทุ่มเทการสอนวิชาการอย่างเต็มที่แล้วนั้น ครูจะต้องดูแลผู้เรียน พัฒนาทักษะ ต่าง ๆ ที่จำเป็นให้กับผู้เรียน คอยแนะแนว ดูแลเรื่องความประพฤติ สังเกตผู้เรียนว่ามีปัญหาหรือต้องการความ ช่วยเหลือในด้านใดบ้าง กระตุ้น ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้านแก่ผู้เรียน แต่ปัญหาการเรียนการสอน ในปัจจุบันนี้มีมากมาย เช่น ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งการอ่านออก เขียนได้นับเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญเพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในศาสตร์อื่นๆ หรือปัญหาที่ผู้สอนเน้น การบรรยายให้ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการจด การจำและการท่อง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกทักษะที่ จำเป็น ได้แก่ ทักษะการคิด การวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2558) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่ เกิดจากครู หรือ นักเรียน เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากปัจจัยหลายอย่างที่มีสัมพันธ์กัน ได้แก่ นักเรียน ครู การ จัด การเรียนการสอน หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน รัฐบาล เป็นต้น ในฐานะนักการศึกษาการแก้ปัญหาจึงควร เริ่มต้นจากครู ครูต้องทุ่มเทการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และดูแลผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่ แต่สิ่งที่ส่งผลให้การสอนของครูเกิดปัญหาอย่างมากมายนั้นเกิดจากปัจจัยในผลการสำรวจสำรวจกิจกรรม ภายนอกชั้นเรียนที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และ คุณภาพเยาวชน (สสค.) พบว่า กิจกรรมที่ครูต้องปฏิบัตินอกเหนือการสอนที่ใช้เวลามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การประเมินของหน่วยงานภายนอกเฉลี่ย 43 วัน 2) การแข่งขันทางวิชาการ 29 วัน และ 3) การ อบรมจากหน่วยงานภายนอก 10 วัน งานวิจัยนี้ทำให้เห็นชัดเจนว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากนโยบายส่งผลกระทบ ตั้งแต่โรงเรียน ผู้บริหาร ครู และสุดท้ายคือผู้เรียนที่เสียผลประโยชน์มากที่สุด เกิดปัญหาการเรียนรู้ช้า ปัญหา พฤติกรรม ครูต้องใช้เวลาเพื่อทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน จากปัญหาการศึกษาต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นพบว่าครูต้องรับภาระงานมากส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาต่อผู้เรียน ซึ่งผู้เป็นครูหรือผู้บริหารโรงเรียน ไม่สามารถแก้ไขนโยบายจากหน่วยงานได้ แต่สิ่งที่ครูและผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำได้ คือการปฏิรูปที่ โรงเรียนโดยเริ่มที่ชั้นเรียนเป็นอันดับแรก (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2558) จึงกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญในการพัฒนา ผู้เรียนต้องเริ่มจากการจัดระบบในห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพ การจัดการชั้นเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานที่สำคัญในทุกทักษะแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะต่าง ๆ ไปใช้ได้ ทั้งนี้ถ้าการจัดการชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี ประสิทธิภาพ ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนจะได้รับการแก้ไขเพราะครูประจำชั้นได้อยู่ดูแลผู้เรียนตลอดทั้งวัน อีกทั้งครูจะมีเวลาเพิ่มขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาสภาพการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ว่าในปีการศึกษา 2558 นั้นเป็นอย่างไร โดยยึดแนวทางการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียวที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมซึ่งต่างกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามจากเป้าหมายของการประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ได้มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนให้อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผู้เรียนสามารถดำรงตนได้พร้อมการเปลี่ยนแปลงในสังคม (ยศวีร์ สายฟ้า, 2558) ถ้านักการศึกษาปฏิรูปการสอนระดับประถมศึกษาในยุคปัจจุบันให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้การจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียวจะทำให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจตัวเอง นับถือตัวเอง โดยมีครูประจำชั้นที่เข้าใจและแนะแนวเป็นส่วนบุคคลได้ (Tillman, 1960) อีกทั้งงานวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจเป้าหมายของการประถมศึกษามากยิ่งขึ้น และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ตรงและสอดคล้องกับเป้าหมายและความคาดหวังต่าง ๆ ของสังคม ที่ต่างเชื่อมั่นว่าการศึกษาคือการพัฒนาประเทศให้ดีขึ้น เพราะการศึกษาคือการพัฒนาคนอันเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้แบบแผนการวิจัย ในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ นำแบบสอบถามที่สร้าง มาเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย IBM SPSS

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียน 3 สังกัด ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียน 3 สังกัด ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 240 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยจำแนกโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และ ขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่มีจำนวน 120-600 คน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนที่มีจำนวนตั้งแต่ 600 – 1,500 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนที่มีจำนวนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไปเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2) ผู้วิจัยทำการสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดแบบยกกลุ่ม (cluster random sampling) โดยสุ่มมาจำนวน ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากร

3) เมื่อได้จำนวนโรงเรียนแล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อกำหนดโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วยครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับชั้นละ 1 คน รวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

งานวิจัยนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษา คือ การจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว (self- contained classroom) กล่าวคือ การที่ครูประจำชั้นทำหน้าที่สอนวิชาหลัก ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา เพียงคนเดียวโดยครูประจำชั้นสามารถนำเนื้อหาในวิชาที่สอดคล้องมาสอนให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น โดยการบูรณาการวิชาต่างๆ อีกทั้งครูประจำชั้นสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามเนื้อหาของกิจกรรม ใช้เวลาเต็มที่กับผู้เรียนในแต่ละวันเพื่อเรียนรู้ผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับครูประจำชั้นได้เร็วขึ้น ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนรวมถึงมีหน้าที่ในการจัดระเบียบและประสานงานต่าง ๆ อย่างเบ็ดเสร็จ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเพื่อใช้ในการศึกษาสภาพการจัดการชั้นเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check-list) และคำถามปลายเปิด โดยโครงสร้างของเนื้อหาในแบบสอบถามนั้นประกอบด้วย 3 ส่วน โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เป็นคำถามแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา วิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน ผลการประเมินโรงเรียน จำนวนนักเรียนในห้องเรียนที่ประจำชั้น ระดับชั้นที่สอน วิชาที่สอน จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ ห้องพักครู จำนวนชั่วโมงที่ว่าง ภาระงานที่ทำในชั่วโมงว่าง ภาระงานอื่น ๆ การอบรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบจำนวน 60 ข้อให้ผู้ตอบประเมินในลักษณะของ likert-scale 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (ระดับคะแนนเท่ากับ 1) น้อย (ระดับคะแนนเท่ากับ 2)

ปานกลาง (ระดับคะแนนเท่ากับ 3) มาก (ระดับคะแนนเท่ากับ 4) และมากที่สุด (ระดับคะแนนเท่ากับ 5) ที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ งานสอน งานประจำชั้น การบริหารจัดการชั้นเรียน และการติดตามผู้เรียน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ที่คาดหวัง จำนวน 1 ข้อ

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 กำหนดประชากรที่จะศึกษาและดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

5.2 จัดทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

5.3 ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางโทรศัพท์

5.4 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยไปให้โรงเรียนทางไปรษณีย์

5.5 ดำเนินการติดตามแบบสอบถามโดยโทรศัพท์ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.6 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาความถี่ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 วิเคราะห์โดยหาความถี่และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ที่คาดหวัง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาความถี่ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จากแบบสอบถาม

1.1 ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92 ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 79 จบการศึกษาในสาขาประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 13.8 และมีประสบการณ์สอนมากที่สุด 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.6

1.2 ครูประจำชั้นส่วนใหญ่ มีนักเรียนในห้องประจำชั้น 31-40 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และได้สอนในชั้นเรียนของตนอย่างเดียวกิตเป็นร้อยละ 52

1.3 ครูประจำชั้นส่วนใหญ่สอนวิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 64.4 สอนทุกวิชาเพียงร้อยละ 8 และมีชั่วโมงสอน 16-20 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 79.3

1.4 ครูประจำชั้นส่วนใหญ่มีห้องพักรู้ในห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.9 มีชั่วโมงว่าง ระหว่าง 5-10 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 74.7 ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการทำภาระงานตรวจการบ้าน คิดเป็นร้อยละ 94.3 อีกทั้งมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนและงานประจำชั้นมากที่สุดคืองานในกลุ่มงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 37

1.5 ครูประจำชั้นส่วนใหญ่เคยอบรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการคิดเป็นร้อยละ 92 และส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องพัฒนาการเด็กปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.2

2. สภาพการดำเนินการจัดการชั้นเรียนแบบครูประจำชั้นเพียงคนเดียว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สรุปเป็นประเด็น ดังนี้

2.1 ด้านงานสอน พบว่า ครูสังกัดสพฐ. มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 4.13$) ครูสังกัดสนศ. ($M = 3.76$) และครูสังกัดสช. ($M = 3.34$) ตามลำดับ

2.2 ด้านงานประจำชั้น พบว่า ครูสังกัดสนศ.มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 4.27$) ครูสังกัดสพฐ. ($M = 3.52$) และครูสังกัดสช. ($M = 3.07$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ครูสังกัดสช. มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 3.86$) ครูสังกัดสพฐ. ($M = 3.66$) และครูสังกัดสนศ. ($M = 3.51$) ตามลำดับ

2.4 ด้านการติดตามผู้เรียน พบว่า ครูสังกัดสช.มีการปฏิบัติสูงสุด ($M = 3.94$) ครูสังกัดสพฐ. ($M = 3.84$) และครูสังกัดสนศ. ($M = 3.37$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านงานสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่เน้นสอนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอนแยกเป็นรายวิชา ไม่สามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนตารางเรียนได้ เนื่องจากจะกระทบครูที่สอนในวิชาอื่น ด้วยชั่วโมงวิชาที่จำกัดวิชาละ 1 ชั่วโมง ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนของครูไม่ค่อยหลากหลาย ไม่ค่อยมีกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีครูที่สามารถสอนบูรณาการ และยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนตารางเรียนได้ คือ ครูที่สอนประจำชั้นห้องตนเอง ตั้งแต่ 3 วิชาขึ้นไป

2. ด้านงานประจำชั้น พบว่า ครูส่วนมากไม่ได้อยู่ประจำชั้นกับผู้เรียนทั้งวัน แต่พยายามดูแลผู้เรียนในช่วงเช้า พักเที่ยง หรือในเวลาว่างแทน รวมถึงทำงานเอกสารต่างของชั้นเรียนด้วย

3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ครูส่วนใหญ่สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนของตนได้

4. ด้านการติดตามผู้เรียน พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถดูแลและติดตามผู้เรียนได้ดีที่สุด เนื่องจากไม่มีภาระงานอื่นของโรงเรียนมากเท่าโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูควรให้ความสำคัญรับฟังข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการศึกษาในระดับประถมศึกษา เพราะครูคือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนและมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนที่สุด
2. ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาในช่วงประถมศึกษา เพราะการศึกษาในช่วงนี้เป็นการต่อยอดให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดีขึ้น
3. ผู้ปกครองควรมีบทบาทในเชิงบวกร่วมกับครูประจำชั้นเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับนโยบายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนในช่วงประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อให้ผู้ปกครองและครูเข้าใจและมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. องค์การการศาสนา.
- กุลชา ลิโพโรจน์กุล. (2555). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในการเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2558). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการศึกษาจากล่างขึ้นบน*. พีเอเลฟวิ่ง.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2555). *การประถมศึกษา*. สาขาประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2555). *แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น*. วารสารครุศาสตร์, 2
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2558). *รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาสำหรับประเทศไทยภายหลังปี ค.ศ. 2015*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมา สุคนธมาน. (2528). *การประถมศึกษา*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8*. NAEYC.

Koopman, R. G., & Snyder, E. R. (1958). Living Room for Learning a Self-contained Unit. *NEA Journal*, 47, 18-20.

Lobdell, L. O. & Ness, J. (1963). The Self-contained classroom in the elementary school. *The Elementary School Journal*, 63(4), 212-217.

Tillman, R. (1960). *Self-contained Classroom: Where do we stand*. Washington DC.